

Sămănătorul

Revistă Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

A. C. POPOVICI. — Noui proprame, vechi iluzii.

I. M. MARINESCU. — Aleși (poezie).

N. N. BELDICEANU. — Cea d'intîi iubire (schiță).

I. U. SORICU. — De departe (poezie).

AL. G. DOINARU. — Călugărul Gherasim (nuvelă).

Revista generală: O scamatorie prin erori de tipar. — Un foiletonist bibliograf. — Notițe.

Cronica veselă: Răspuns la o scrisoare.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani

In străinătate 25 „

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei

In străinătate . 12 „

NOUTĂȚI LITERARE

apărute în Editura Institutului de Arte Grafice „MINERVA”. B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4. — BUCUREȘTI

PIERRE LOTI
PESCAR DE ISLANDA

TRADUS DE
C. SANDU-ALDEA

Prețul Lei 1.50

IOAN ADAM
**CONSTANȚA
PITOREASCĂ**

CĂLĂUZĂ
DESCRIPTIVĂ CU ILUSTRĂȚII.

Prețul Lei 2.—

C. SANDU-ALDEA
Drum și Popas

EDIȚIA II-A

Prețul Lei 1.25

VASILE POP
Cum să iubim?

Nuvele

Prețul Lei 1.50

T. MAIORESCU
CRITICE

VOL I, II.

Prețul Lei 1.50

**Caleidoscopul
lui A. Mirea**

PUBLICAT DE

D. ANGHEL și St. O. IOSIF

M. EMINESCU

Poesii postume

EDIȚIE NOUĂ

AL. I. ODOBESCU

Opere complete

VOL. III.

Prețul Lei 1.50

LUDOVIC DAUȘ

ILUZII

ROMAN

Prețul Lei 1.50

CATON THEODORIAN

**SÂNGELE
SOLOVENILOR**

Prețul Lei 1.50

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCURȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară 10 lei
În străinătate 12 »

NOUI PROGRAME, VECHI ILUZII

I.

La instrucția publică s'au făcut și se fac poate cele mai multe reforme. În mai fiecare țară. Prin legi, dar mai ales prin regulamente, prin circulări. Lucru firesc. Căci de cînd cu regimul de cabinet, nici la instrucția publică n'a fost și nu este nici o continuitate, nici un sistem. Apoi fără asemenea condițiuni nici un ministru, orî cît de priceput și de harnic ar fi el de altcum, nu poate face nimic serios. Și aici se ivește întrebarea: cine strică? Cine altul decît politicianii care, exagerînd instituțiile parlamentare, le prefac în adevărate caricaturi politice. Aș mai înțelege, deși eî unul nu aș admite, ca ministerul de interne să fie lăsat la discreția «suveranității» poporului; ca aici miniștrii și funcționarii să se schimbe după toanele alegătorilor — influenți. Dar la instrucția publică? Dar la ministerul de război? La politica externă a țarei? La lucrări publice? La justiție?

Cum? O justiție conservatoare și alta liberală? O organizație a armatei în spirit conservator și alta în spirit liberal? O instrucție publică conservatoare și una liberală? O politică externă mereu schimbătoare, după cum se nimerește să fie ministrul de externă? Se poate ceva mai fără rost? Dar asupra chestiunii în întregime voi reveni altă dată.

De data asta mă gîndesc că și la instrucțiunea publică Statul, națiunea, de fapt nu prețuește niciodată cît prețuește interesul — partidului. Afară poate de o excepție-două, și miniștrii dela instrucția publică au ajuns la departamentul lor — din întâmplare. Prezența lor într'un minister e mai totdeauna dictată de interese de partid, de cabinet. De aceea în toate Statele ultra-democratice și reformele și schimbările poartă mai totdeauna pecetea improvizățiunii, a diletantismului.

Preocuparea principală fiind totdeauna situația electorală a partidului, acesta, prin reprezentantul său la instrucție, ca prin ceialalți la celelalte departamente, va căuta în prima linie să-și «întărească

situațiunea politică», — ceea ce în limba curentă se zice a face reclamă partidului propriu. Căci reclama e sufletul politiceii în epocile democratice, ca și al comerțului. De aici acel *consensus ingeniorum* ce se observă între democrații radicali pe de o parte și între comersanții de voturi pe de alta.

Instrucția publică e un tărîm de activitate pe care intervenția Statului e considerată, în cele mai multe țări, legitimă; ba chiar obligatorie, o datorie pentru Stat. Chiar admitînd pe deantregul această concepție, nu trebuie să uităm că ea nu poate fi de folos țării decît dacă se exercită cu multă rezervă, cu multă discrețiune, cu păstrarea și respectarea tuturor individualităților fie că e vorba de miniștrii și inspectorii, fie că e vorba de directorii și profesorii, fie de elevii.

Din nenorocire, tocmai în această privință se comit cele mai fatale greșeli. Și tot din motive politice. Ca ori ce guvern, așa și orice ministru al instrucțiunii publice duce adesea intervenționismul pînă în amănunte, și-și compromite însăși menirea. De aceea auzim din toate părțile că școala publică a rămas departe, foarte departe de așteptările celor ce credeau că ea ar fi avînd o altă misiune decît de a produce nesfîrșite legiuni de candidați la slujbe, candidați tot mai numeroși, dar tot mai slabi.

Era o vreme cînd d. p. în Moldova nu era decît o singură școală mai înaltă, Socola la Iași, iar în Muntenia Sf. Sava, la București. Și din aceste două școli modeste au ieșit o mulțime de fruntași ai neamului românesc, oameni cu cap, oameni de inimă, Romîni cu trup și suflet. Iar azi, cînd nenumărate școli secundare, ca tot atîtea «focare de lumină», răspîndesc «cultură», cînd zeci de milioane se cheltuiesc pe fiecare an, cite personalități puternice, chiar mult mai marcante decît pleiada de la 1848 și din anii următori, n'ar trebui să aibă țară? Le-o fi avînd oare?... Mai e vre-o comparație între ceea ce a produs Socola, Sf. Sava și Parisul de *atunci* cu ceea ce produc școlile secundare de azi și Parisul din zilele noastre?

S'o fi învățînd mai multă carte astăzi decît atunci? Probabil. Dar atunci eșeau *oamenii* din școli; azi nu ies decît aproape numai mașini; și dintre acestea multe defecte, multe stricate. Dași pentru că atunci erau puține școli dar erau apostoli mulți. Azi sunt școli foarte multe, foarte mulți profesori, inspectorii, revizorii, consilii și comisii, dar despre apostoli nu se mai vorbește. Doar la Evangheliă, pentru «prostime». Noi? Cărturarii? Noi cel mult ne batem joc de apostoli și ne credem superiori, cu mult superiori bătrînilor dascăli! Ei credeau în rostul țării, într'un falnic viitor, prin bărbăția sufletelor. Noi nu credem decît în programe! Dar numa,

în programe noi. Tot mai noi. Căci cele vechi ne-au dat de rușine. Ele fiind de vină, ele singure, — nădejde nu mai este decît în programe noi. În hîrtii tipărite. Așa nădăjduesc întotdeauna cei vecinic noi în lucruri vechi ca lumea, profunzii cunoscători ai lumii — din cărți. Și din povești politice.

* * *

Scoalele publice dau rezultate slabe? Așa se zice în cercurile didactice. Și mereu se caută vina. Negreșit că nu este numai o singură cauză la mijloc. Dar din cele multe să nu relevăm astăzi decît una care însă produce nenumărate altele. Cauza principală mi se pare că residă în extrema centralizare a afacerilor privitoare la instrucția publică. Ministererele de instrucție se preocupă, de cînd s'au înființat, de o mulțime de amănunte cari nu sunt de natură a fi rezolvate de ele. Un minister nu le poate rezolva. Voind să le reguleze, el nu face decît le încurcă. Pentru că minister va să zică o mulțime de funcționari cu o mulțime de idei și cunoștințe inegale. Dar lucrurile cele bune nu se fac de cătră cei mulți și de cei departe de ele. Ci de cătră cei puțin și cari le au zilnic înaintea ochilor, în realitate, nu în hîrtii, nu în paperaserii. Cine nu știe ce va să zică o birocrație? O birocrație e mai totdeauna greoaie, pedantă, tirzuelnică, lipsită de orî ce simț practic și pe lingă toate acestea a toate știutoare și intolerantă. Mai ales în țări cu constituții extrem-democratice, cu funcționari mulți, foarte mulți de eri-alaltăeri și — de azi pe mîine. Între aceștia se vor fi găcind firește și oameni de valoare, dar și mulți, foarte mulți politiciani vulgari cari nu se consideră funcționari ai țarei, ai ministerului, ai binelui public ci pur și simplu ai partidului, ai clubului politic; adesea impuși ministrului cu toate obiecțiunile sale.

Ministerul de instrucție, mai mult ca oricare altul, are și trebuie să aibă tendința de a fi o pildă de administrație înțeleaptă și nepărtinitoare, de procedeu-i din ce în ce mai practice și mai civilizate, de respect pentru individualitatea omului, în deosebi a profesorului și a directorului.

E însă o constatare veche și generală că orce minister caută în mod fatal să facă din subalternii săi niște automați. Dar la nici un minister această tendință nu e mai primejdioasă decît la instrucția publică. În State cu monopolul învățămîntului — ministerul de instrucție are o importanță capitală prin faptul că de la el atîrnă, în mare parte, cultura generațiilor ce vin, a națiunii de mîine. Nici un alt minister nu are, ca cel de instrucție, o înrîurire atît de hotărîtoare asupra viitorului național. Dar o națiune nu trebuie și nu poate fi crescută după idealuri străine; după programe străine, după fel de fel de metode mereu schimbă-

toare, mereu nule. Și mai ales nu trebuie ca fiii ei să devină ei înșiși automați, după chipul și asemănarea birocraților.

Vor fi avînd importanța lor opiniile pedagogilor mari; vor fi avînd utilitatea lor legile și regulamentele, programele de studii și cele analitice din țările străine; dar oricît am ține seamă de toate acestea: ele nu însemnează nimic dacă ministerul școalelor nu are un personal potrivit, nu are oameni cum trebuie să-i aibă, nu are puternice individualități pedagogice, adevărați dascăli ai neamului, născuți iar nu făcuți, în orice caz născuți, ș'apoi — făcuți.

Pot fi alții de altă părere, eu unul însă susțin și astăzi ceea ce am susținut și acum 25 de ani, că profesorul cel adevărat, pedagogul, în înțelesul adînc al cuvîntului, mentorul tinerimii, *omul-pildă*, se naște profesor sau nu va fi profesor în toată viața lui. Nu va fi, și de ar ști toată biblioteca pedagogică și a specialității sale pe din afară. De aceea, chestia chestiilor pentru orice minister de instrucție publică era și este: să aibă mai întiiu și întiiu profesori și apoi să deschiză școale. Căci nu clădirile, nu legile și programele fac școala școală, ci profesorul sau profesorii ei: aceștia însuflă școlii duhul lor, aceștia îi dau ființă din ființa sufletului lor. Mare, enormă cheltuială pentru bietul dascăl: să-și sacrifice zilnic o parte a sufletului său pentru neam și țară.

Pentru neam și țară. Căci leafa derizorie de 300 lei pe lună nu cred să mai ispitească pe nimeni, din inteligențele mai puternice și sufletele mai alese, a se dedica educațiunii naționale. Dacă este pe rentabilitatea profesională, apoi azi un hamal, un chelner sau comisionar de stradă câștigă mai mult de 10 lei pe zi, mai mult decît profesorii cei chemați a îndruma o întregă națiune pe calea dezvoltării naturale.

Ministerele de instrucție din zilele noastre însă par a ne spune zilnic că nu prea au încredere în profesorii lor: în priceperea, în înțelepciunea, în devotamentul lor. Zilnic cetim că mai fie-care minister de instrucție intervine în toate chestiile de amănunt: în împărțirea «materiei» în programe analitice, migăloase și autoritare, în felul explicațiilor, în chestia timpului permis pentru ele (de 10 sau de 15 minute?!), în punerea interogațiilor, în felul temelor în scris, chiar în numărul rîndurilor de învățat pe din afară, în felul de a judeca răspunsul elevilor, în darea notelor, în înregistrarea lor «cu cerneală» etc., etc., etc.

Toate acestea ce dovedesc? Că deși Statul a numit, în timp de zeci de ani, mii de profesori, tot el nu a avut și nu are încredere în ei și îi consideră atît de slabi, atît de fără dor de

muncă, atît de birocrați în cît își inchipue că dacă nu-î va conduce el zilnic, la fie-care pas, și nu-î va amenința mereu cu măsurile sale, ei n'au să facă nimic. N'au să facă nimic din propria lor rîvnă de acțiune, din dragostea lor de această meserie, din apostolice porniri.

Apoi dacă Statele nu speră o ridicare a învățămîntului de cit de la asemenea mijloace de generală tutelă — atunci zadarnică le este speranța. Legile și regulamentele se vor reface mereu, programele mereu se vor revizui, mormanele de dispoziții și circulări se vor înălța amenințătoare întru preamărirea «progresului», de fapt însă ministere și profesori și părinți vor face și atunci aceiaș constatare pe care o fac astăzi: că, cu toată strădania, școala parcă din rea se face tot mai rea; că copiii tot nu învață nimic și că mai ales nimic de seamă nu se alege dintr'înșii. Doar candidați de suverani alegători și conțopiști, toate locurile celelalte fiind prinse.

Vor fi și între profesorii elemente slabe. Se poate. Ar fi absurd a se tăgădui. Nu cred însă că acesta e un cuvînt ca întreg corpul profesoral să fie sistematiceste lipsit de orî-ce libertate de mișcare, de orî-ce autonomie în sfera destoiniciei sale, de orî-ce afirmare a individualității sale pedagogice, de orî-ce puțință de a individualiza el însuși, în fie-care caz, după nenumăratele împrejurări ale vieței tinerimii, ale vieței școlare, ale lumii și ale vieței în general. Vorba e că centralizația în învățămînt e un curent general în toată Europa. Da, dar un curent dezastros mai ales dacă se întinde, ca bunăoară în Franța, asupra chestiilor ce nu se pot regula de la centru.

În România s'au luat, în materie de instrucție publică, multe măsuri bune în vremurile din urmă. N'ar fi timpul ca ministerul de instrucție să se mai ușureze de o mulțime de afaceri lăsîndu-le în competența directorilor, a profesorilor și a conferențelor lor?

AUREL C. POPOVICI.

A L E Ș I I

*Pe-adînci poteci Tătari străbat
Și roabe-au trei Crăieșe...
Și plînge una: — M'a uitat
Viteazul ce m'alese!*

*Gemu și cea de-a-doua grei
Și-și blestemă ursita:*

— *Un Craiu frumos iubii și eu,
El de păgîni fugi'a !...*

*Dar cea din urmă dintre trei
Zîmbi cu plînsu'n pleoape :*

— *Un hoț de codru-î dragul ei
Și-î codru-acum aproape !...*

I. M. MARINESCU.

CEA D'INTÎI IUBIRE

Stam cu un prieten, Alexandru Vioreanu, — fost magistrat, și acum pensionar, — afară la masa unei berării, într'un amurg de Florar, și cînd trecu o femeie bălae, cu obrajii nițel vâpsiți, lăsînd în urmă o mireasmă fină de vioarele, luaî aminte că dînsul zîmbește cu melancolie ca la o amintire.

Iată ce-mi povesti, după-ce stătu un răstimp cu ochii pierduți în gol :

Era primăvară și-odată cu înflorirea zarzarilor mă cuprinsese un neastîmpăr ciudat. Îmi plăcea să mă duc într'amurg la Cișmegiu c'o carte și să mă așez pe-o bancă singuratică, în preajma lacului, în mirosul de verdeață și de pămînt umed.

Ceteam cît ceteam, ș'apoi rămîneam cu ochii în gol, pătruns de o melancolie neînțeleasă.

Aleele, adîncurile lacului în care se oglindeau cu vîrfurile în jos copacii uriași, se umpleau de taină și de măreție.

Și în liniștea dulce a amurgului lebedele pluteau încet, abea alunecau, solemne, pe oglinda neclintită a apei pătrunsă par'că și ele de vrăja misterioasă a înserărei.

O pereche de îndrăgostiți rătăceau pe o alee pustie și din necunoscutul finței mele se înălța o turburare neînțeleasă, ca izvorită din amîntirea unor iubiri de demult, din'nainte de-a mă fi născut, din amintirea iubirilor strămoșilor, care doarme undeva în întunericul sufletului nostru și cînd vine primăvara se trezește și ne neliniștește, și atunci rătăcim, ca purtați de ceva de care nu ne dăm seamă, pe aleele singuratice ale grădinilor, ca în așteptarea cuiva.

În una din serile acestea turburătoare, pe cînd priveam cum alunecă o lebadă pe lac, mă făcu să tresar un freamăt de mătăasă și întorcînd capul văzuî așezîndu-se pe o bancă din fața băncii mele o fetiță bălae ca o Ofelie și inima începu a-mi bate mai tare în piept.

Pe lac lebedele lunecău încet cu obișnuita lor solemnitate și dînsa le privea visătoare, răzemată într'un cot de spatarul băncii, cu bărbia într'o mână.

O putere, care nu era par'că a mea, năzuia să mă poarte spre ea; dar turburarea ce-am simțit-o în totdeauna în fața femeilor, turburarea aceia de care mi-era rușine și pe care zadarnic căutam s'o ascund, — mă opria.

Cît o fi ținut lupta aceasta, nu știu; dar știu că dela o vreme m'am ridicat și am prins a mă plimba pe alee aruncînd din cînd în cînd o privire furișă spre ea, chinuit mereu de gîndul de-a-i vorbi, de-a mă apropia de dînsa și căutînd în deșert ceva să-i spun, și deodată, așa ca din întîmplare, mă așezai lîngă dînsa, după ce-mi cerui mai întîi voe cu un salut ușor; iar după un răstimp negăsind altceva să-i spun, zisei:

«Ce frumoasă seară domnișoară, nu-î așa?».

Atunci ea a întors ochii cătră mine, — niște ochi albaștri, tăeați în formă de migdală și umbriți de niște gene negre, mătăsoase, neobișnuit de lungi, — și privindu-mă, o clipă, mi-a răspuns cu glas limpede:

«Da, foarte frumoasă...»

Împrejur înserarea se cernea ca din întunericul frunzarilor. Apa care se înălța în mijlocul lacului părea un uriaș buchet de cristal.

Și deodată mîna mea căută în umbră mîna mică a necunoscutei și o cuprinse încet, să nu o sperie parcă, și mîna ei albă, catifelată și rece nu se zbatu, ci rămase neclintită ca și cum ar fi așteptat-o pe a mea, acolo în întuneric.

Iar cînd se ivi luna de după un plop negru ca de după o clopotniță, spionînd parcă noaptea aleelor, pătruns de o beție dulce, de o beție care se simte, dar nu se poate spune, începu a murmura balada lunei a lui Musset:

«Dans la nuit brune
Sur le clocher jauni,
C'est la lune
Comme un point sur un i»

Și cînd dînsa, cu un țipet scurt, — «Vai, trebuie să fie tîrziu!» — s'a ridicat să plece, mi-am cerut voe s'o conduc și-am pornit amîndoi la braț ca doi îndrăgostiți vechi.

Din cînd în cînd mă uitam la ea. Era foarte bine și cu gust îmbrăcată; numai obrazii și gura mi se păreau prea roșii.

Cînd am ajuns în dreptul străzii Umbrii mi-a întins mîna:

«Ei, de-acum trebuie să ne despărțim.

— Cînd ne mai vedem ?

— De ce să ne mai vedem ? îmi răspunse dînsa cu fața umbrită o clipă, privindu-mă adînc în ochi, ca și cum ar fi cercetat să vadă ce este în fundul sufletului meu.

Apoi repede, strîngîndu-mi nițel mîna :

«Poimîne seară, în acelaș loc...»

Și se făcu nevăzută în întunericul ulicioarei, cu'n freamăt grăbit, speriat parcă.

Atunci dintr'odată îmi năvăli în suflet o lumină mare și mi se părea că-mi crescuseră aripî la picioare : era întîia oară cînd îmi dedea o femeie o întîlnire, pentru întîia oară simțisem strîngerea aceia tainică de mîna, la care inima parcă începuse să joace nebună de hucurie.

Mă simțeam mai înalt și priveam la lume cu o undă de mîndrie în piept. Zîmbii unui necunoscut ca unui prieten și-l simții că se uită după mine.

M'am dus întins acasă, simțind de odată dorința de a fi singur ca să mă pot gîndi mai bine la ea.

M'am plimbat cîteva ceasuri prin odaie gîndindu-mă la ea. Și cînd mă așezai în pat și încercai să dorm, nu putui. În zadar închideam ochii, în întunericul lor o vedeam limpede pe ea, în nări simțeam mi-reazma fină de vioarele ce răspîndea par'că toată ființa ei, în urechi îmi sunau vorbele din urmă, șoptite cu o taină care m'a înfiorat ca o sărutare :

«Poimîne seara în acelaș loc...»

Și nu mai fu chip să staū întins, nemișcat, în așternut. Simțeam o nevoe nestăpînită de a mă mișca și mă-era prea cald. Mă sculai și începuî a mă plimba prin casă. Simții că mi-e sete. Dibuii sticla cu apă de pe masă, îmi umplui paharul și-l băui tot pînă la cea din urmă picătură, apoi mă rezemaî la geam într'un cot, cu capu-într'o mîna și rămăsei acolo, neclintit, privind luna a căreia văpae îmi părea că 'mi apăsa dulce fruntea între sprîncene. Cît am stat astfel, nu știu. Răcoarea nopții mă impresura ca o apă rece. Împrejur era liniște adîncă și în suflet îmi murmura Balada Lunei.

Într'un tîrziu m'am culcat și învins de oboseală am adormit.

A doua zi, cînd m'am trezit, odată cu lumina zilei, am simțit-o pe ea în suflet, par'că aștepta acolo să deschid ochii, și o fericire fără nume mă pătrunse pînă în adîncurile ființei. Mă îmbrăcai repede și mă dusei în grădina Cișmegeiului c'o carte și mă așezai pe banca pe care stătusem cu ea. Încercai să citesc ; dar nu fui în stare. Vorbele

ei, sunetul glasului, o anumită înlădiere a lui cînd mi-a rostit cutare cuvînt, o privire, un zîmbet, — toate îmi umpleau sufletul.

Imprejurul meu aleele, pustii la ceasurile acele, se cufunda într'o ceață albăstrie ca într'un fum luminos. Și pe apa neclintită a lacului lebedele lunecaū ca întotdeauna.

La prînz și la masa de seară n'am putut minca mai nimic, numai așa am frunzărit de ici de colo.

A doua zi, cu mult mai înainte de-a veni seara, m'am așezat pe banca de subt salcia uriașă ce-și lăsa draperiile pînă aproape de iarba catifelată. Și dintr'odată mă cuprinse teama că n'o să vie, de și încă nu venise vremea. Cînd se arăta, la capătul unei alei, umbra unei femei, toată ființa mea tresărea și inima începea să-mi bată nebună. Apoi prindea să mă chinuească teama că n'are să vie. Și cînd se ivi în sfîrșit, îmi veni să dau un țipet de bucurie și să-i alerg înainte s'o string în brațe, acolo, în mijlocul grădinei; iar inima par'că voia să scape din închisoarea pieptului și să zboare înaintea ei.

«Credeam că n'o să mai vii...» murmurai eū strîngîndu-i și sărutîndu-i mîna. Și mă uitai la ea uimit: era parcă de o mie de ori mai frumoasă, mai albă și mai bălae în rochia în care se îmbrăca se acum, în rochia neagră de catifea, cu nasturii ca niște bani de aur, cu pălăria la fel, c'o pană mare, neagră.

* * *

Trăeam ca într'un vis. Pentru mine numai ea era pe lume; uitasem și de prietenii și de tot. Și cînd din întîmplare mă întilneam cu vreunul și mă întreba mirat ce m'am făcut de nu mă mai văd nicăeri, răspundeam că-mi pregătesc examenul. Nu-i spuneam nimănuî taina sufletului meu, care de cînd iubeam plutea parcă pe un rîu de argint; ca o comoară țineam îngropată în ființa mea iubirea ce mă îmbăta, mă amețea ca mireasma puternică a unei flori străine, a unei flori crescute undeva departe, peste pustiurile mărilor.

Ne întilneam aproape în toate zilele, rătăceam pe uliți singuratice în melancolia amurgurilor ce par făcute anume pentru astfel de rătăcirii; rătăceam ceasuri întregi la braț, cu trupurile apropiate, lipite strîns unul de altul, amestecîndu-ne sufletele parcă în apropierea aceasta pătimașă, făcînd ca o singură ființă rătăcitoare.

Ochii celor cari ne întilneau se luminau ca la trezirea unei amintiri și păreau că spun:

«Iată doi îndrăgostiți!» ori: «Iată doi fericiți!».

Și după ce treceaū de noi, simțeam urmărindu-ne pînă departe privirile lor.

Mi se părea ciudat că nu voea să-mi spue cine e, unde stă. Zădarnic încercasem în mai multe rînduri să aflu, întotdeauna îmi răspundea la fel:

«Te rog nu mă întreba, ți-am spus că nu-ți pot spune...»

Și lua aminte că la întrebările acestea o cuprindea o turburare stranie, care-î aducea une-orî lacrimi în ochi.

Odată stam alătura, pe o bancă din Cismigiū. Și cînd îi murmurai ca într'un vis: «Ce dragă îmi ești!» deodată duse amîndouă mîinile la ochi și începu a plînge zguduită de suspine. Și cînd o întrebai ce are, îmi răspunse că nu știe, că i-a venit să plîngă așa din senin.

Și într'o seară, pe cînd rătăceam pe calea Victoriei, deodată îmi tresări inima și începu a mi se zbate cu putere; mai în umbră, în strada Regală, o zării pe ea vorbind cu un bărbat; apoi o văzui despărțindu-se de el și pornind pe calea Victoriei spre Ateneu, mlădioasă, cu pașii ei săltați, aplecată nițel înainte.

Pornii grăbit după ea simțind că mă innăbușă bătăile inimei și băgai de seamă că toți bărbații aveau un zîmbet cînd treceau pe lingă ea și o scinteere în ochi, cari păreau c'o întrebă: «Ce mai faci?»

Și cînd fui aproape auzii lămurit pe unul întrebînd-o tainic, fără să se oprească:

«Unde stai?».

Și pe dinsa șoptind un nume de stradă și un număr. Și atunci am înțeles.

Asta a fost cea d'intîi iubire a mea! sfîrși cu un zîmbet trist. Alexandru Vioreanu.

N. N. BELDICEANU.

DE DEPARTE

Și astăzi, ca și erî, ca 'ntotdeauna,
Se duc nebune visuri călătoare,
Se duc prin ploaia razelor de soare
Și astăzi, ca și erî, ca 'ntotdeauna.

Din aripî fluturînd se duc departe,
Spre țara ta, frumoasa mea regină,
În zarea 'mbrodită în lumină,
Din aripî fluturînd, se duc departe.

Ca pomul înflorit și singuratec,
Din care zboar'un stol de rîndunele,

Privesc în urma visurilor mele
Ca pomul înflorit și singuratec.

Și 'n sufletul meu tremură un cântec
Ca freamătu 'nfrunzitelor vlăstare,
Icoana ta în minte îmi răsare
Și 'n sufletul meu tremură un cântec.

Ce înger rău s'apropie și-mi spune
Că gândul tău nu poate să 'nțeleagă
Cît mi-ești de scumpă, cît îmi ești de dragă,
Ce înger rău s'apropie și-mi spune?

Ca flacăra făcliei la icoană
Sărmana minte tremură, se zbate,
Și arde' n trista ei singurătate
Ca flacăra făcliei la icoană.

Și minile îmi împreună spre rugă. —
În focul meu nu-î farmec, nu-î lumină,
E gândul care plînge și se 'nchină. —
Și minile îmi împreună spre rugă.

O, nu mă robi, Doamne, îndoeli!,
Cum m'a robit cereasca ta ispită.
De-alăta dor mi-î inima rănită. —
O, nu mă robi, Doamne, îndoeli!

I. U. SORICU.

CĂLUGĂRUL GHERASIM

— ISTORIE DIN VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ —

II.

Erau doi călugări la schitul Măguri, și cu noul venit, Gherasim, trei. Unul dintr'înșii trecuse de șaptezeci de ani, și de abea își mai purta bătrînețele de ici pînă colo. Celălalt era cam de vre-o cincizeci de ani, gras, nu așa de înalt, și cu obraji plini peste măsură. Chilia care i se hărăzise lui Gherasim era cea mai mică, nevăruită de zeci de ani, nici pe dinnăuntru, nici pe dinafară. Bucăți întregi de moluz, căzură de pe păreți, lăsînd birnele goale. În cele dintîi două zile

Gherasim își cîrpi chilia prin toate locurile, cu lut moale, frămîntat de dînsul. Se scoborî apoi în tîrg, și veni înapoi cu un sticlar, care-i așeză niște geamuri mici, de-o palmă domnească înălțime, și lățimea tot atîta.

Toamna, cu vînturile ei reci, începu tare de vreme în anul acela; mai cu seamă la schitul Măguriî, pe vîrfurile muntelui, se simțeau și mai mult vestitoriile iernii. Scunda chilie a lui Gherasim era însă, o leacă, adăpostită de zidul bisericii, împotriva vînturilor de la miază-noapte. Pe la sfîrșitul lui Septembrie căzuseră toate frunzele, și, mai ales acum, se puteau vedea casele tîrgului de la poalele muntelui. Gherasim căuta regulat de rînduielele bisericii, atît în zilele de lucru, cît și în sărbători. Cu venirea timpului de toamnă, se înțelege, dispărură «vizitatoriî» schitului, și singurătatea cea mai sfîntă cuprinsese vîrfurile muntelui. Rar, rar de tot, cîte o femeie nenorocită de prin împrejurimi se urca, obosită și înfrigurată, pe cărarea șerpuită, cu sărindarul legat într'un colț de basma roșie, — și se ducea de-a dreptul la bunul și bătrînul călugăr Meletie, care, în schimbul unui sărindar sau acatist, tîmăduia cu vorba lui dulce cele mai mari suferinți sufletești. Gherasim ședea foarte retras. Bătrînul Meletie era om greoiu, și bietul surghiunit se ascundea de multe ori, să nu intre pe mîna lui, că-l punea mereu ba să-i facă focul, ba să-i aducă apă, ba să ieie seama de oala cu fasole, — mă rog, Meletie ca bătrîn putea să-i poruncească ori-ce lui Gherasim. Celălalt călugăr, Evdochie, colinda prin sate și strîngea pomeni «pentru hrana călugărilor de la schitul Măguriî».

Cînd a plecat de la mînăstirea Secu, Gherasim avea vre-o patru sute de lei, strînși gologan cu gologan, din leafa de unsprezece lei pe lună, care o primea de la Stat, și din leturghiile credincioșilor de prin împrejurimile Secului. Din economia aceasta trăia acum. La două săptămîni, o dată, Gherasim se scobora în tîrg și-și cumpăra cele trebuitoare pentru mîncare.

Într'o zi, cînd l-a chemat Meletie să-i facă focul, Gherasim n'a mai vrut să se ducă, — și de atunci s'a iscat o sfadă ușoară între cei doi frați. Cu atît mai bine pentru surghiunit!

Toama trecea repede. Vînturile reci se îndeseau și frigul creștea, creștea mereu. Se întîmpla că era altă dată și cîte o zi mai caldă, cu aerul liniștit, dar atunci Gherasim mergea în codrul de pe coasta muntelui, și strîngea crai uscați și găteje pentru iarnă. Pe seară, obosit de suit muntele de cinci-șase ori, își scotea un scaun în ușa chilieî, și privea asfințitul soarelui roș de toamnă. De multe ori cădea

pe gînduri. Ce mic și neînsemnat se simțea față cu mărețiile isprăvilor lui Dumnezeu!

Cînd se întorcea din tîrg, sufletul lui era cuprins de o îndurerare tainică, din pricina liniștei în care trebuia să se retragă, după ce fusese în zgomotul orașelului, și după ce văzuse că lumea nu stă totdeauna pe gînduri, ci mai are vreme și de vorbit și de rîs. La Secu erau călugări mai mulți, peste cincizeci, și parcă trăia într'un zgomot mai prielnic; dar aici... aici călugărul Meletie vrea să-l facă slugă, iar Evdochie era numai pe drumuri.

De multe ori se așeza pe scăunelul cu trei picioare, dinaintea unei mesuțe de brad, și începea să citească fapte și întîmplări din viețile sfinților. Dinnapoia lui, în sobă, focul ardea în liniște și-l încălzea spatele. Cite-odată ridica ochii de pe carte, și colinda cu privirile de la un capăt pînă la celălalt al tîrgului.

Veni și luna Decembrie, și acoperișurile roșii ale caselor de la poalele muntelui fură învelite cu un strat de omăt. Gherasim ședea toată ziua în chilia lui, lîngă soba caldă, une-ori citind cîte ceva, alte ori, stînd pe scăunel, în fața jarului, cu capul culcat în palma dreaptă și cu cotul rezămat pe genunchi, privind necontent cum se acopereau cărbunii cu o pojghiță de cenușă moale ca puful.

De multe ori, Gherasim se așeza în dreptul ferestrei mici, și privea, altă dată chiar mai bine de un ceas, cum se ridicau coloanele străvezii de fum din Tîrgul-Ocni, din hogozele caselor mari și mici, — coloane cari, după ce ajungeau sus, se destrămau și se pierdeau în aerul rece. Nicî un gînd mai ascuțit nu colinda prin mintea lui de om simplu, care privește lucrurile așa cum sînt, fără nici o imaginație poetică.

Iarna trecea foarte greu, ca toate ierlenele friguroase, și nimeni mai mult de cît Gherasim nu simțea acest lucru, în cuibul sărac al singurătății sale, din vîrfurile muntelui. De multe ori nici nu putea să doarmă noaptea, din pricina șuerăturilor năpraznice și viscoalelor cumplite, care dăinuiau fără întrerupere. Atîta putere avea vîntul acolo pe pisc, în cît de multe ori scormonea focul de pe vatră. Doar cînd ardeau lemne de dimineață și pînă la prînz, într'una, atunci se desghețau geamurile chilie, și apa se prelungea în șiroaie mici pe perete.

Slujbele bisericesti erau adevărate chinuri. Biserica nu avea nici o sobă. Mîinile lui Gherasim înmărmureau de multe ori pe evanghelie. Meletie, cel pușin, avea blană groasă de vulpe pe dedesupt, și nu-i era grijă nici de frigul care îngheață limba 'n gură.

Pînă la Bobotează Gherasim isprăvi lemnele cari le adunase în timpul toamnei, — o parte care a ars în chilia lui, altă parte, luată

mai mult cu de-a sila sau pe furiș, pentru chilia bătrînului fără putere și sgîrcit, Meletie.

După Bobotează, bietul surghiunit, nepregătit de ajuns cu haine pentru o iarnă așa de geroasă, alerga prin pădure și strîngea crengi uscate, pe cari le ascundea în chilie, ca să nu i le mai fure fratele Meletie. Bătrîn, bătrîn, — se gîdea Gherasim, — dar aducă-și un om care să-l slujească, că toate veniturile schitului erau ale lui, și avea de unde să plătească.

Zilele începeau să se mărească treptat-treptat, și soarele ieșea cîte odată galeș dintre nori, învăluind tîrgul și muntele cu razele lui reci. Pe la sfîșitul lui Ianuarie începu o moină care a adus ușurare în toate sufletele. Gherasim nu se mai trezea dimineața cu flori pe geamuri, nici viscolul și gerul puternic nu-î mai întunecau gîndurile. Se uita de multe ori cu bucurie cum ieșeau la iveală, de supt straturile de omăt, acoperișurile roșii din tîrgul de la poalele schitului. Și sufletul lui parcă se desmorțea din ce în ce, cu vremea de înviorare primăvăratică. Strîngea și acum găteje, mai puține însă, și nu le mai ascundea în chilie, ca 'n timpul Bobotezei.

Primăvara începu de vreme. Pe la mijlocul lui Februarie, ca nici odată, zăpada se prefăcu cu iuțea în șiroaie de apă, cari curgeau pe supt straturile groase de frunze, prin toate părțile codrului. Trotușul începuse să se desghețe, și sloiurile mergeau încet la vale, izbindu-se unul de altul, și îmbucătățindu-se.

Gherasim privea cu lăcomie toată prefacerea aceasta a naturii, bucurîndu-se peste măsură, fiindcă se săturase de atîta frig, și, mai cu seamă, pentru că însuși sufletul lui se scutura parcă de mohorîre și de gînduri amare.

Pe la începutul lui Martie rămăsese doar cîteva pilcuri de zăpadă, prin locurile ferite de soare.

Ca în totdeauna, ori începea să citească de la capăt *Viețile Sfinților*, ori se uita pe geamul chilieii, pentru a suta și a mia oară, în vatra tîrgului. La urma urmei, ce vreți dumneavoastră să facă un om care n'are nimica de făcut, care e îndatorat să stea veșnic lîngă schit? Nici un prieten, nici o rudă, nici un cunoscut mai de aproape — ia! și el un om venit de nu știu unde, fără nici un sprijin în lumea oamenilor, și fără să aibă cui să destăinuiască orice fulgerare de gînd, orice îndurerare sufletească. Ci strîngea acolo, în inima lui, și închidea ca într'o ocnă, de unde nu poate să iasă nimic, toate frămîntările și toate zbuciumările unei vieți, plină de neînțeles și de melancolie.

Zilele de primăvară se îndulceau mereu, cu vremea care înainta spre luna Aprilie. De multe ori Gherasim se ducea prin codru, așa

de geaba, să se primble poate, căci nu pleca mai niciodată după un lucru anumit. Rupea doar câte o crenguță, și se uita la mugurii cari îmboboceau. Apoi lua câte un mugur, îl desfăcea încet, și-l privea cu mare băgare de seamă și' cu mare bucurie. Peste vre-o două-trei săptămîni, — se gîndia Gherasim — vor ieși la iveală frunzele tinere, fragede și verzi. Codrul uscat se va îmbrăca în haină nouă, și de-a-lurile vor face să răsară covoarele de iarbă verde, întinse pînă unde putem vedea cu ochii.

Pe la Sfîntul Gheorghe codrul se încheiase. Imprejurul schitului iarba era mai de un pod de mînă. Gherasim nu-și putea lua ochii, mai cu seamă dela oamenii cari arău cîmpurile de la vale de Tîrgul Ocnei, pe la Viișoară. Un dor tainic îl chema mereu, să se ducă, să plece, fără țintă, în toată lumea asta. S'a săturat de atîta singurătate, și de atîta înfrîngere a unor doruri pe cari nici-odată nu le-a putut desluși în mintea lui. Singur el nu știa ce voia anume; dar simțea cum i să duce dragostea de mînăstire din suflet, și cum dorul de pribegie prindea aripî și-l îndemna spre căi necunoscute.

Cu ivirea treptată a primăverii se naște în sufletul tuturorora acest dor de pribegie, moștenit poate din depărtatele vremuri ale poporului nostru; dar sufletul lui Gherasim, pregătit de singurătate și de întristare, se zvîrcolea cu mai multă furie și cu mai multă îndrăzneală. Simțea într'însul acea putere tînără care nu s'a putut desfășura prin osteneala brațelor, nici prin sudoarea frunții.

Sufletul lui Gherasim era cuprins de aceste frămîntări, numai atunci cînd frumusețile naturii îl mișcau pînă în adîncul inimii. Dar cînd își întorcea privirile către crucea bisericii, tot avîntul de pribegie îi dispărea ca prin farmec, și puterea datoriei îi sfărîma orî-ce gînd de răsvrătire. Credița cea fără de margini lua locul cugetelor de libertate. Atunci Gherasim privea cu mai multă lăcomie zidurile albe ale bisericii, și dragostea de Dumnezeu îl robea, și-l îndatora să înceapă a face cruci și a rosti vorbe de laudă măreață.

Atunci își închina din nou, pentru a nu știu cîtea oară, sufletul către cel prea mărit, și credința fanatică, născută odată cu vremea cînd s'a trezit în mînăstirea Secu, îi alunga toate gîndurile de înstrăinare. Incepea să-și iubească chilia cu mai multă furie, și dorul de slujbă adevărată întru credința lui Dumnezeu venea să-și ieie locul vechi în inimă.

Trecu și Sfîntul Gheorghe fără mult zgomot. Ciți-va credincioși din Tîrgul Ocniî urcară muntele și ascultară slujba din ziua aceluî sfînt. Schitul, în mijlocul naturii înflorite, începea să se înveselească. Tîr-

goveții mai tineri și sprinteni veneau în primbăre pînă în vârful muntelui, și culegeau florile paștelui și ciuboțica cucului. Astă iarnă, dacă ar fi venit un om la schit, era o adevărată minune; acuma, însă, Gherasim se întilnea mai în fie-care zi cu cîte un tîrgoveț, sau chiar mai mulți. Se înțelege că bucuria lui nu era mică, de oare-ce mai avea cu cine schimba o vorbă, două.

Cu cîteva zile înainte de Constantin și Elena începură pregătirile de hramul bisericii. Doar cu prilejul acesta Maletie mai dădea drumul pungii și făcea oare-cari cheltueli, cu gîndul, însă, că tot ce va scoate din pungă, va cîștiga înapoi înzecit. Bătrînul călugăr chemă doi oameni din tîrg, cari așezară niște scînduri pe niște căpriori, pe o întindere ca de vre-o cincisprezece metri, — chip, dragă Doamne, mese pentru hram. De bucate nu avea nevoie, pentru că oalele cu bucate le aduceau nenumărații credincioși, cari veneau, ca de obicei, la acest hram vestit. Apoi frecară sfeșnicele și policandrul de alamă, pînă cînd ajungeau să strălucească. Lumînări nouă erau pregătite pentru fiecare sfeșnic, și candelarele fură șterse bine și apoi umplute cu untdelemn. Pietrele bisericii, pe jos, spălate bine. Meletie scoase vre-o trei lăvicere din chilia lui și le puse în biserică, dinnaintea icoanei Maicei Domnului. Chemă pe Evdochie și pe Gherasim și se sfătuiră între dinșii. Hotărîră să aducă doi dascăli, cei mai buni din Tîrgul-Ocnii. Gherasim și cu Evdochie trebuiau să facă slujba, iar el, Meletie, bătrîna pasăre de pradă, avea să șadă la o masă, care va fi pusă la ușa bisericii, și va strînge banii dăruiți. Ceia ce va strînge va împărți în trei, cîte o parte fiecăruia. Evdochie cîrni puțin din nas, dar nu zise nimic. Gherasim se gindea la ziua hramului. Apoi ieșiră amîndoi de la Meletie. Inainte de a intra în chilie, Evdochie se aplecă la urechea lui Gherasim și-i spuse tainic:

«El să strîngă paralele! El, care are destule! Înțeleg. O sută de părți lui și două pentru noi. Îl știu și-l cunosc pe fratele Meletie. Doamne iartă-mă, ce inimă de cine are! Da' te rog să tacî.»

Gherasim intră în chilia lui, fără să se gîndească la ceva, nici măcar la ceia ce i-a spus Evdochie.

(Va urmă).

AL. GH. DOINARU.

DIN VIAȚA PUBLICĂ

De-a războiul...

— Bine, nenșorule, noi nație sîntem? Noi țară sîntem? Cum? Bulgaria se proclamă regat, Austria anexează Bosnia și Herțegovina, Grecia ia Creta, iar noi? Noi stăm cu gura căscată, și așteptăm să cază pară mălăiață în gura lui Nătăfleată!...

Așa mi se plîngea mai deunăzi un amic. Sînt dintre cei ce ascultă cu răbdare toate părerile, deși de făcut nu fac de cît ceea-ce cred eu că trebuie să fac. Amicul meu fiind un bun patriot și în acelaș timp democrat fără doar și poate, deși un cap inteligent în alte chestii, era foarte excitat că guvernul nostru stă cu mîinile în sîn și că nici măcar opoziția nu se mișcă. Și pentru că eu scăpasem vorba că în definitiv, «ce adică era să facă guvernul său opoziția»,—amicul meu mă luă imediat în răspăr arătîndu-mi părerile sale. Ideile sale fiind foarte «populare» azi, deși foarte, foarte juvenile,... am crezut util să le transcriem pe seama cetitorilor noștri.

— Apoi mersi! Așa sînteți d-voastră, ăștia cu Nemții. Tot stați și vă scărpi-nați în cap pînă să luați o rezoluțiune virilă. Dar noi de asemenea rezoluțiunii avem nevoie astăzi, nu de nu știu ce înalte combinații și alte mofturi. E adevărat sau nu că Austria se întinde, că Bulgaria se întinde, că Grecia se întinde? Apoi noi de ce nu ne întindem? Noi nu avem revendicări de realizat? Dar am ajuns, moncher, de risul lumii. Auzi, Serbia mobilizează, Muntenegru mobilizează, și unii și alții stau să năvălească în Austria... Numai noi habar n'avem! Parcă n'am avea interese mai mari de apărut de cît Sîrbii! Ce era să facem? Mai întrebî ce era să facem? Se poate? Apoi iacă: să fim făcut cauză comună cu Sîrbii, cu Muntenegrenii și să fim declarat și noi războiul Austriei!...

— Bre, bre, dar eu te știam om serios!

— Asta-i acu! Îi dați mereu cu «oamenii serioși». Parcă oamenii serioși au făcut lucrurile cele mari în istoria universală.

— Ai vre-o teorie nouă? Sau ții la teoria «nebunilor»?

— Nebunii, Domnule! Nebunii! Și sînt convinși că și pe noi numai «seriozitatea» ne omoară. Pînă nu se vor ivi și între noi oameni de inițiativă, de curaj, oameni cu elan, fără scrupule băbești, fără frică și prihană, cu un cuvînt, adevărați «nebuni», Domnule, pînă atunci nu vom face nimic!...

— Apoi dacă-i așa, lucrul e foarte simplu. Să deschidem porțile de la Mărcuța?...

— Nu știu zău dacă n'ar fi o idee!... Dar lasă că o să se găsească «nebuni» și între noi ăștia! Alți. Acum că Rusia e de partea noastră... că Bulgaria ne-a asigurat că ne păstrează o vecinică recunoștință... acum că chestia țărănească e regulată... putem și trebuie să fim la postul-nostru! Și vom fi. Vom duce cuvîntul de mîntuire în popor, vom ridica masele, vom inunda străzile și piețele și vom face noi, ce nu veți face d-voastră, toți înțelepții la oialtă.

Și amicul meu o porni să »lumineze» el poporul, să facă el o «opiniune publică» într'o țară în care nimeni nu se ocupă a da gândirii poporului vre-o direcție serioasă. N'ar fi nici o mirare dacă chiar și o asemenea agitație, dacă pînă și o asemenea patentă aberație ar începe să arunce valuri. Smin-teala e contagioasă. Iar dacă Sirbiu stau să comită acte de surexcitație ner-voasă, lipsite de orice judecată, de ce nu s'ar găsi și în alte țări indivizi sin-guratici cari să caute a-î imita ?

Adevărul e că în asemenea epoci de efervescentă politică de jur împrejur, ori-ce ideie aventuroasă, ori-ce nerozie găsește celule cerebrale în cari să poate sălășlui. E treaba guvernului și a opoziției patriotice să îndrumeze opinia publică pe calea realității, pe calea intereselor naționale.

I. O. GALDEA.

REVISTA GENERALĂ

O scamatorie prin erori de tipar.

În [faimoasele Convorbiri... cu sine însuși și 'n ziarul «Ordinea»,] a căruia bună credință a fost surprinsă și speculată, d. Mihalache Drago-mirescu — «șarpele cu ochelari», precum l-a botezat d. Delavrancea, pu-blică o notiță detestabilă, ca formă și ca fond, prin care supt pseudo-nimul »Zed» — de ce nu Zev-zed? — își permite a-mi contesta munca și chiar onestitatea științifică. N'aș răspunde nici-un cuvînt deochiatului «profesor universitar», care de mult s-a degradat la tristul rol de sca-mator de bilciuri literare, unde-și etalează cu emfasă mutra și stilul de... băcan. Cu ani de zile înainte, scribul a fost înfierat — într'o polemică a sa cu mine, pe tema piesei sioniste «Manasse» — ca un inconștient ce știe să insulte și apoi să dea bir cu lașii.

Dacă, de astă dată, nu pot trece cu vederea noua sa ispravă, e numai din considerație pentru aceia pe cari i-ar putea păcăli și exploata ca pe cei de la «Ordinea».

D. Mihalache... găsește, întîi, că rău am numit volumașul de povestiri ale lui Eminescu (nr. 5 din Biblioteca «Minervei»): «Proză literară», căci «aceasta ar da să se înțeleagă că celelalte lucrări în proză ale lui Emi-nescu ar fi neliterare!» Pentru ori-ce Român, de sigur că *nu*: dar pentru tucănă-glave bulgărești, se poate!

Acelaș isteț își găsește de lucru cu tipograful volumașului și face mare caz de vre-o trei vădite greșeli *de ti-par*, despre cari în chip fățarnic și necinstit afirmă că «alterează *fondul* povestirilor». Judece ori-cine: spe-culate sînt erori ca «femeile» în loc de «femelele» (e vorba de maimuțe, de dragul cărora se alarmează d. Mihalache!) sau «multicolor» în loc de «multicolon» ori «cutie» în loc de «cute» (într'un amănunt de poveste pe care-l cunoaștem de copii, noi toți cari n-am vorbit bulgărește niciodată!).

Se poate ca astfel de erori să altereze «fondul povestirilor»?! Ultima pretinsă eroare — «grosolană», zice grosolanul critic — este tot atit de necinstit speculată.

Și astfel d. Mihalache îndrăznește să-mi arunce 'n sarcină că aș «înșela lumea dându-i drept bun ceia ce e rău»! Pe cînd perfidia sa atacă o ediție cinstit muncită, ale cărei numeroase rectificări de text speculantul critic scamator le face nefăcute, încercînd a osîndi o publicație pe care totuși o va fi utilizând însuși pentru ediția sa, anunțată acum *trei* săptămîni și mai bine — și amînată *după* apariția ediției mele!

E cinstit un astfel de procedeu? Și încă din partea unui... profesor universitar?! Ar fi de sigur nemaipomenit faptul, dacă el n'ar fi fost săvîrșit de d. Mihalache... căruia toate i se iartă, îndată ce nu mai are nimic de pierdut din reputația sa. Sc.

Un foiletonist bibliograf.

Spicuri din *Cresterea Colectiilor* Academiei Romîne pe trimestrul Ianuarie—Martie 1908:

La *Științe Naturale*: Povățuitor pentru transportarea măsurilor vechi în sistemul metric...

La *Matematici și Astronomie*: Notice sur le port de Saint-Nazaire.

La *Fizică și Chimie*: Cosmografia d-lui Tutuc.

La *medicină*: Cuvîntare adresată studenților de Rectorul Universității din Iași, (probabil fiindcă autorul ei e medic); scrierea d-lui căp. Mărculescu, Însemnătatea zilei de 28 Noemvrie (știți: căderea Plevnei!) pentru armată; a d-lui Maior Oproiu, Diferite feluri de patrulare în campanie; a d lui Loc. Stănculescu, despre onoarea militară.

E de ajuns, nu?

Publicația poartă indicația: «catalogul cărților e făcut de d. Ilarie Chendi».

Iată cite minuni poate face un foiletonist, cînd el devine bibliograf! Dar auto-itațiile înaltei instituții culturale, pentru cari avem toată considerația și prin îngrijirea cărora s-a tipărit acea splendidă «Bibliografie veche rominească», operă științifică cu adevărat clasică, nu vor fi știind, de sigur, despre aceste minuni bibliografice ale faimosului foiletonist improvizat... om de știință. Ne permitem, deci, a le atrage luarea aminte.

UN BIBLIOPIL.

Notițe bibliografice.

«Cuvinte libere», noua revistă politică, al cărei director e d. H. St. Streitman, se presintă foarte simpatic: e o publicație interesantă ca fond vioaie ca formă. Urbanitatea distinsă a tonului polemic e o notă care ar merita să fie apreciată și imitată de presa noastră cotidiană și chiar de unele reviste, ca bunăoară «grosolanele» Convorbiri critice ale d-lui Mihalache Dragomirescu, pe care — spre a-i face plăcere — l-am tratat și noi, în acest număr, cu rețete de stil după gustul și priceperea d-sale.

* D. I. N. Lahovari, fostul ministru al domeniilor, extrage într'o broșură studiul d-sale temeinic în chestia «Scumpirii chiriiilor» la noi.

* În Sas-Sebeș a'nceput să apară o bună revistă pentru industrie și comerț — «Munca».

Sc.

CRONICA VESELĂ

RASPUNS LA O SCRISOARE

«...Sint cite-va săptămîni de cînd am aflat că în literatura romînească a apărut un poet ce semnează A. Mirea...

«In consecință vă învit a părăsi îndată numele de A. Mirea, care este al meu și al unchiului meu, domiciliat în Cîmpulung, informindu-mă fără 'ntîrziere despre aceasta...

Cu perfectă stimă

Alexandru Mirea

student în medicină

Paris.

*Unchiu fericit ce are-așa nepot!
Nepot ferice, vrednic de-așa unchiu!
— Fiînd-că-î monstruos acest mănunchiu
De trei A. Mirea... iată ce socot:*

*Declar de mai nainte că nu pot
Să mă reneg, — chiar de-ați cădea 'n genunchi,
Surcea de neam și tu, ilustre trunchiu,
Și m'ați ruga cu neamul vostru tot!*

*Eu sînt A. Mirea și voiu fi în veci
Adevăratul, singurul, sublimul
Și nu 'mă împart cu nîme nemurirea.*

*Iți interzic eu Dumnitale, deci,
Ca să mai iscălești de-acum A. Mirea,
Căci prea mi-ai compromis pseudonimul!*

A. MIREA. ·